

Je normotvorba Unie na úseku střelných zbraní vedlejším projevem (státního) protekcionismu? Is the Union's Standardization in Firearms a Side Effect of (State) Protectionism?

JIŘÍ NOVOTNÝ¹

Abstrakt

Dne 17. května 2017 byla schválena směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/853, kterou se mění směrnice Rady (EHS) 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní. Příspěvek prezentuje základní právní souvislosti této normy s ohledem na principy a cíle, pro které byla tato mezinárodní organizace Evropská unie založena.

Klíčová slova

Evropská unie, mezinárodní organizace, směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU), společný trh, volný pohyb zboží, zbraně a střelivo, zakladatelské smlouvy mezinárodní organizace

Abstract

On 17 May 2017, Directive (EU) 2017/853 of the European Parliament and of the Council amending Council Directive 91/477/EEC on control of the acquisition and possession of weapons was adopted. The paper presents the basic legal context of this standard with regard to the principles and objectives for which the European Union was founded.

Key words

European Union, international organizations, European Parliament and Council (EU) directive, common market, free movement of goods, arms and ammunition, founding agreements of international organizations

1 Normotvorba Unie v oblasti zbraní a střeliva

Dne 17. května 2017 byla schválena směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/853, kterou se mění směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní.² O obsahu změn prezentovaných směrnicí 2017/853 se vedla (ale i stále vede) poměrně bouřivá diskuse nejen mezi veřejností, ale i v politických kruzích. Obava z dopadů přijatých změn na podmínky nabývání a držení zbraní a střeliva vyústila v Poslanecké

¹ PhDr. et Mgr. Jiří Novotný, Vysoká škola finanční a správní, a.s., Fakulta právních a správních studií, odborný asistent, Estonská 500, 101 00 Praha 10, středisko Karlovy Vary, T. G. Masaryka 3, e-mail: jiri.novotny@vsfs.cz

² Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Council Directive 91/477/EEC on control of the acquisition and possession of weapons.

sněmovně ve schválení návrhu ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb. Poslanecká sněmovna dne 24. 7. 2017 postoupila návrh ústavního zákona Senátu jako tisk 165/0. Navrhovaným ústavním zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky má být mj. občanům České republiky zajištěno právo nabývat, držet a nosit zbraně a střelivo (také k zajišťování bezpečnosti České republiky (čl. 3 odst. 3)).³

2 Kontrola nabývání a držení zbraní v rámci Unie

Kontrola nabývání a držení zbraní byla v rámci mezinárodní organizace (Unie) poprvé zakotvena v podobě směrnice Rady (EHS) 1991/447 dne 18. června 1991, přijaté ve smyslu článku 100a Smlouvy o založení Evropského hospodářského sdružení.⁴ Rada (EHS) s ohledem na návrh Komise a stanovisko Hospodářského a sociálního výboru přijala tuto směrnici v souvislosti se závazkem členských států vytvořit nejpozději do 31. prosince 1992 vnitřní trh. Vytvořením vnitřního trhu měl vzniknout prostor bez vnitřních hranic, ve kterém bude zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu, a který bude následně doplněn úplným zrušením kontrol a formalit na vnitřních hranicích členských států. Komise ve své „Bílé knize – Dotvoření vnitřního trhu“ v této souvislosti uváděla, že zrušení hraničních kontrol přepravovaných předmětů a osob mimo jiné předpokládá také sblížení právních předpisů o zbraních. Radou (EHS) byl tak přijetím směrnice 1991/477 sledován záměr vzniku účinné právní úpravy, která umožní uvnitř členských států kontrolu nabývání a držení střelných zbraní a kontrolu jejich přepravy do jiného členského státu vzhledem k tomu, že v budoucnu mělo dojít ke zrušení kontrol držení zbraní na vnitřních hranicích Společenství.

Přijatou směrnicí Rada (EHS) předpokládala, že existence částečně harmonizovaných právních předpisů, která umožní uvnitř členských států kontrolu nabývání a držení střelných zbraní a kontrolu jejich přepravy do jiného členského státu, vznikne mezi členskými státy větší vzájemná důvěra v oblasti ochrany bezpečnosti osob. Za tímto účelem Rada (EHS) směrnicí 1991/477 určila kategorie střelných zbraní, jejichž nabývání a držení fyzickými osobami bude zakázáno nebo bude podléhat povolení či ohlášení. Přejít z jednoho členského státu do druhého se zbraní měl být přijatou směrnicí zakázán, pokud nebude dodržen postup, který členským státům bude umožňovat zjistit, že na jejich území je dovezena střelná zbraň. Přijetí směrnice 1991/477, jež přinesla v roce 1991 základní principy pro kontrolu nabývání a držení zbraní na území členských států, se stalo jednotným základem pro specifikaci kategorií střelných zbraní, spolu s jednotnými pravidly pro jejich přeshraniční pohyb v rámci Společenství.

³ *Návrh ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.*

⁴ *Directive 91/477/EEC of 18 June 1991 on control of the acquisition and possession of weapons.*

3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/853

Dne 17. května 2017 byla schválena směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/853, kterou se mění shora zmíněná směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní.

Dle normotvůrců bylo s ohledem na teroristické činy potřeba přiměřeným způsobem pozměnit některé aspekty původní směrnice o kontrole a nabývání zbraní, a to s cílem zamezit zneužívání palných zbraní. K naplnění tohoto cíle bylo dle normotvůrců nutné zajistit, aby příslušné orgány členských států byly schopné střelné zbraně a jejich hlavní části sledovat pro účely konání správního a trestního řízení. Současně bylo dle normotvůrců nezbytné, aby zbraně neuložené pod přímým dohledem držitele, byly skladovány tak, že nebudou-li přímo v trezoru, musí být skladovány výhradně odděleně. Pro zbraně skupiny A (v textu směrnice označeny jako zbraně nejnebezpečnější), musí unijní legislativa dle normotvůrců stanovit přísnější pravidla, aby kromě některých náležitě odůvodněných výjimek nebylo možné tyto střelné zbraně jakkoli nabývat, držet a ani s nimi na území členských států obchodovat. Samonabíjecí palné zbraně s neodnímatelným zásobovacím ústrojím umožňujícím střelbu vysokého počtu nábojů a samonabíjecí palné zbraně v kombinaci s vysokokapacitním odnímatelným zásobovacím ústrojím by měly být pro civilní použití zcela zakázány.

Ve zcela zjednodušeném výčtu mají být změnou původní směrnice 1991/477 o kontrole nabývání a držení zbraní především nově zakázány některé poloautomatické zbraně upravené pro volný oběh z původně zbraní automatických (např. poloautomatické verze československého samopalů vz. 58), poloautomatické zbraně umožňující bez nového nabití vystřelení více než 21 ran (nábojů) v případě krátkých zbraní a více než 11 ran (nábojů) v případě dlouhých zbraní, či poloautomatické zbraně se sklopnou nebo teleskopickou pažbou (opěrou), pokud jsou kratší než 60 cm. Zcela pak mají být novou normou zakázány nyní volně dostupné zásobníky s kapacitou nad 20 nábojů, resp. 10 nábojů u dlouhých zbraní, přičemž jejich „nelegálnímu“ držiteli má být na základě přijatých změn povinně členským státem odňat zbrojní průkaz. Zbraně, které umožní použití takového zásobovacího ústrojí, mají být zařazeny do zbraní kategorie A (pozn. zbraně skupiny A nemá být dle směrnice 2017/853 možné nabývat, držet a ani s nimi na území členských států obchodovat). Současně se mají nově registrovat poplašené a signální zbraně, zbraně znehodnocené a některé reprodukce historických zbraní.⁵

4 Důvody přijetí směrnice 2017/853

Důvodem, pro který byla směrnice 2017/853 na úrovni mezinárodní organizace (Unie) s odkazem na čl. 114 SFEU (původní čl. 100a) přijata, byla dle Evropského parlamentu a Rady (EU) potřeba zamezit zneužívání palných zbraní, čehož nebylo možné uspokojivě

5 *Přehled možných dopadů revize evropské směrnice o zbraních. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2017-09-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prehled-moznych-dopadu-revize-evropske-smernice-o-zbranich.aspx>*

dosáhnout na úrovni členských států, a takovému zamezení mohlo být dle normotvůrců dosaženo jen na úrovni Unie. V tomto ohledu byl také normotvůrci zdůvodněn zmíněný postup (vydání směrnice) s odkazem na zásadu subsidiarity, stanovenou v čl. 5 Smlouvy o Evropské unii, jež normotvůrci současně v textu podpořili argumentem, že směrnice samotná nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů směrnice. Důvodem pro přijetí směrnice 2017/853 dle normotvůrců byly současně teroristické útoky na území členských států, jež přijetí směrnice předcházely.

5 Cíle Unie a právní úprava normotvorby Unie

Ve vztahu k cílům evropské integrace je s odkazem na důvody přijetí směrnice 2017/853 nutné uvést, že spolupráce členských států, jejímž cílem bylo nejprve vytvoření společného trhu uhlí a oceli, jež byl následován cílem vytvoření společného trhu atomové energie a společného trhu v rámci EHS, směřovala především k vytvoření trhu bez vnitřních hranic.⁶ Původní cíl vytvořit společný trh, založený na institutech volného pohybu osob, zboží a služeb, realizovaných na úrovni nadnárodního společenství s vlastními kontrolními mechanismy, dovolil spustit mechanismy rozšiřující vzájemnou spolupráci evropských států do dalších oblastí, jež v konečném důsledku spočinula ve vytvoření hospodářské a měnové unie.⁷

Závazek členských států podporovat hospodářský a sociální pokrok, vysokou úroveň zaměstnanosti a dosahovat vyváženého a udržitelného rozvoje, zejména vytvořením prostoru bez vnitřních hranic, posilováním hospodářské a sociální soudržnosti a zavedením hospodářské a měnové unie, který v souladu s ustanoveními Smlouvy o Evropské unii v konečném důsledku zahrne i jednotnou měnu, byl následně přijatou Lisabonskou smlouvou⁸ nahrazen skupinou cílů hierarchicky rozdělených dle důležitosti, s výslovným stvrzením existence hospodářské a měnové unie.⁹ Lisabonskou smlouvou koncipované znění zakladatelské smlouvy Unie potvrdilo vytvoření vnitřního trhu a úsilí Unie o udržitelný rozvoj Evropy, jež se mají zakládat na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí.¹⁰ K provedení cílů spojených s vnitřním trhem byla ve Smlouvě o fungování Evropské unie¹¹ koncipována ustanovení, jež upravují

6 *Jednotný evropský akt (podepsaný v Lucemburku dne 17. února 1986 a v Haagu dne 28. února 1986 (Úřední věstník L 169, 29. 6. 1987), čl. 13 „Vnitřní trh zahrne oblast bez vnitřních hranic, v níž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu...”*

7 *TOMÁŠEK, M. Právní základy Evropské měnové unie. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, 1999, s. 20.*

8 *Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007 (Úřední věstník CIG 14/07, 3. 12. 2007), (dále jen „Lisabonská smlouva“).*

9 *Čl. 1 odst. 4 Lisabonské smlouvy, který nahrazuje čl. 2 SEU (ve znění Smlouvy z Nice), nyní čl. 3 SEU (ve znění Lisabonské smlouvy).*

10 *SEU (ve znění Lisabonské smlouvy) čl. 2 odst. 3.*

11 *Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (ve znění Lisabonské smlouvy), (Úřední věstník C 83/47, 30. 3. 2010) (dále jen „SFEU“).*

případné rozšíření svěřených pravomocí orgánů Unie za účelem dosažení cílů vnitřního trhu a současně rozšíření stávajících pravomocí Unie o činnosti, které mají přímý vliv na vytváření a fungování vnitřního trhu.¹² Právní úprava cílů Unie vymezovala oblasti, ve kterých je možné uplatnit Unii svěřené kompetence, jejichž použití je limitováno cílem, kterého má být dosaženo.¹³

Lisabonská smlouva ve Smlouvě o Evropské unii přímo stanovila, že vymezení pravomocí Unie se řídí zásadou svěřených pravomocí, kdy výkon těchto pravomocí se řídí zásadami subsidiarity a proporcionality. Podle zásady svěřených pravomocí jedná Unie pouze v mezích pravomocí svěřených jí ve Smlouvách členskými státy pro dosažení cílů stanovených ve Smlouvách. Vymezení pravomocí Unie bylo Lisabonskou smlouvou pojato odlišně oproti předchozí úpravě (čl. 5 SES¹⁴), a to s důrazem na pravomoci, které byly Unii ve smlouvách svěřeny členskými státy. Obdobně byly Lisabonskou smlouvou odlišně koncipovány pravomoci, které nejsou smlouvami Unii přímo svěřeny. Zde Lisabonská smlouva kladla důraz na členské státy, když tato výslovně stanovila, že pravomoci, které nejsou smlouvami Unii svěřeny, náleží členským státům. V tomto ohledu Smlouva o Evropské unii potvrzuje úctu mezinárodní organizace k rovnosti členských států před zakladatelskými smlouvami a současně národní identitu členských států, spočívající v jejich základních politických a ústavních systémech, včetně místní a regionální samosprávy.¹⁵

Ustanovení čl. 114 SFEU (čl. 100a) je i po změnách koncipovaných Lisabonskou smlouvou v zakladatelských smlouvách nadále koncipováno jako ustanovení umožňující přijmout Evropskému parlamentu a Radě (EU) řádným legislativním postupem po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem opatření ke sbližování ustanovení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu, pokud mají být takovým opatřením dosaženy cíle uvedené v čl. 26 SFEU. Podle zmíněného článku 26 však Unie přijímá opatření určená k vytvoření nebo zajištění fungování vnitřního trhu, přičemž vnitřní trh zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v souladu s ustanoveními zakladatelských smluv.

V případě spolupráce s názvem „Prostor bezpečnosti a práva“, která je po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost zahrnuta mezi oblasti spolupráce, ve kterých se za určitých podmínek uplatňují nadnárodní kompetence orgánů Unie,¹⁶ je Unie oprávněna za účelem zajištění, že na vnitřních hranicích neprobíhá kontrola osob, a s cílem rozvíjet společnou politiku

12 SFEU čl. 114 a čl. 115.

13 SYLLOVÁ, J. aj. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 13.

14 *Konsolidované znění Smlouvy o založení Evropského společenství (ve znění smlouvy z Nice)* (Úřední věstník C 325/33, 24. 12. 2002).

15 „V tomto směru ustanovení výslovně brání takové federalizaci, která by opustila princip rovného postavení států při hlasování o změnách smluv a připustila změny smluv buď většinovým hlasováním členských států, nebo jiným způsobem než jeden stát – jeden hlas.“ SYLLOVÁ, J. aj. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 20.

16 „Bylo třeba vypracovat reformu ústavy Evropské unie, která se měla stát především institucionálně nezbytným řešením dalšího fungování Evropského společenství.“ TICHÝ, L. *Historie a vývoj evropské integrace*. In: *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, kap. 1, s. 35.

v oblasti azylu, přistěhovalectví a ochrany vnějších hranic, prostřednictvím Evropské rady vymezit strategické směry pro legislativní a operativní plánování; prostřednictvím Rady (EU) přijímat opatření k zajištění správní spolupráce mezi příslušnými útvary členských států, a je-li to nezbytné pro dosažení cílů v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva, pokud jde o předcházení terorismu, vymezit prostřednictvím Evropského parlamentu a Rady (EU) řádným legislativním postupem formou nařízení rámec správních opatření týkajících se pohybu kapitálu a plateb, jako je zmrazení peněžních prostředků, finančních aktiv nebo hospodářských výhod, které náležejí fyzickým nebo právnickým osobám, skupinám nebo nestátním útvarům, jsou jimi vlastněny nebo jsou v jejich v držbě.¹⁷

6 Problematičnost směrnice 2017/853

Analýzou obsahu směrnice 2017/853 dospěje běžný adresát této normy ke zjištění, že navrhovaná změna původní směrnice 2017/455, prostřednictvím které mají být následně změněny právní předpisy členských států na úseku zbraní a střeliva, nikterak neupravuje prostředky, jež na úseku tohoto segmentu zboží (zbraní a střeliva) vedou či směřují k vytvoření či dotváření společného trhu a hospodářské a měnové unie.

Nebudu-li při hledání cílů evropské integrace v novém znění směrnice zbytečně důsledný a omezím-li se na pouhé náznaky prostředků ke splnění cílů evropské integrace, nebudu bohužel úspěšný ani v tomto zjištění, neboť obsah směrnice je co do prostředků, jimiž by měl být volný pohyb zboží, osob či služeb usnadněn, zcela prostý. Obdobného zjištění pak dosáhne adresát normy i v případě cílů spolupráce v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

Pokud bylo původní směrnici 1991/477 sledováno sjednocení pravidel na úseku zbraní a střeliva s ohledem na připravované odstranění vnitřních hranic mezi členskými státy, měla myšlenka normotvůrce odstranit disproporce právních úprav jednotlivých členských států poměrně zřetelně opodstatnění. Směrnici 1991/477 v původním znění je tak možné vítat jako příspěvek k rovnosti držitelů zbraní a střeliva napříč členskými státy, která je současně relevantním prostředkem k zamezení případné diskriminace držitelů zbraní a podnikatelů v tomto oboru, neboť vedla k odstranění disproporcí národních úprav.

Navrhovaná změna původní normy (směrnice 1991/477) prostřednictvím směrnice 2017/853 podobné prostředky ale nepřináší. Po důkladnějším prozkoumání adresát normy dospěje ke zjištění, že se jedná o harmonizační pravidla sestavená s cílem upravit základní hmotněprávní podmínky držení zbraní a střeliva na území členských států. Zde ani není tak důležité, že změna podmínek nabytí a držení je k tíži držitelů a podnikatelů. Důležitý je zásah do hmotněprávní úpravy nabývání a držení určitého segmentu zboží (zbraní a střeliva), jež Unii jakožto mezinárodní organizaci na základě zakladatelských smluv nepřísluší.

17 TOMÁŠEK, M. *Existuje „trestní právo Evropské unie“? In: Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky. 1. vyd. Praha: Leges, 2015, s. 18.*

Vrátím-li se ke shora uvedenému závazku Unie respektovat národní identitu členských států, spočívající v jejich základních politických a ústavních systémech¹⁸, nelze nepřipustit úvahy, že nastavením hmotněprávních podmínek pro nabývání určitého segmentu zboží na území členského státu (nezáleží na tom, že jde v tomto případě o zbraně a střelivo) dochází nejen k zásahům do limitů vlastnických práv jednotlivých členských států, ale současně do oblasti vnitřní bezpečnosti, jež Unie v textu zakladatelských listin výslovně ponechala na výhradní odpovědnosti každého členského státu.¹⁹

Vrátím-li se k důvodům, jež Unii, resp. její orgány, vedly k přijetí směrnice 2017/853, je dle mého názoru nutné, a to s ohledem na zmíněné ust. čl. 114 SFEU (původní čl. 100a) zdůraznit, že směrnice je zcela prostá obvyklého zdůvodnění, jakým způsobem současné právní úpravy (normy) členských států, upravující nabývání a držení zbraní a střeliva, ohrožují dosažení cíle integrace, kterým je vytvoření a fungování vnitřního trhu. Dále je dle mého názoru přijatá norma zcela prostá zdůvodnění, jakým způsobem povedou některé restriktce na úseku zbraní a střeliva k vytvoření a fungování vnitřního trhu, jenž má garantovat prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Namísto takového zdůvodnění, jak obvykle v úvodu tohoto nosiče v případě Unie bývá, normotvůrci odkazují na teroristické útoky s tím, že je především potřeba zamezit zneužívání palných zbraní.

Pokud ale přijmeme tezi, že požadované zdůvodnění úmyslu normotvůrců (Unie) nemusí být nedílnou součástí směrnice, ačkoli tomu tak obvykle je, nelze se ztotožnit s postupem normotvůrců, kteří přijetí zmíněné normy 2017/853 odůvodňují zásadou subsidiarity, kdy zamýšleného cíle nebylo možné dosáhnout na úrovni členských států. V tomto ohledu mi není jakkoli známo, že by se orgány Unie opakovaně pokoušely dostupnými nástroji dosáhnout zamýšleného cíle (zneužívání zbraní na úkor budování společného trhu) na úrovni členských států, což se dlouhodobě nedařilo, a z tohoto důvodu nebylo tak jiné možnosti, než využít postup dle zmíněného čl. 5 SEU²⁰, neboť mezinárodní organizace (Unie) neměla k dosažení jí svěřeného cíle, tj. společného trhu a hospodářské a měnové unie, jiný prostředek, než na úrovni nadnárodní upravit podmínky pro nabývání vlastnictví a držbu určitého segmentu zboží.

7 Jde o důsledek (státního) protekcionismu?

Zásah do hmotněprávních úprav nabývání a držení střelných zbraní na území členských států prostřednictvím normotvorby subjektu (mezinárodní organizace), jež svou subjektivitu v mezinárodním systému právě od těchto svých členů odvozuje, může mít ještě jeden, a to zcela odlišný rozměr. V současném světě po studené válce je hrozba

¹⁸ SEU (ve znění Lisabonské smlouvy) čl. 4, odst. 2.

¹⁹ SFEU, čl. 72.

²⁰ SEU (ve znění Lisabonské smlouvy) čl. 5 „Podle zásady subsidiarity jedná Unie v oblastech, které nespádají do její výlučné pravomoci, pouze tehdy a do té míry, pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy na úrovni ústřední, regionální či místní, ale spíše jich, z důvodu jejího rozsahu či účinků, může být lépe dosaženo na úrovni Unie.“

celosvětového konfliktu nesrovnatelně menší než dříve. Obavy z vnějšího nepřítele jsou v současnosti u mnoha státně kapitalistických vlád nahrazeny obavou z vnitropolitické situace a případných rozvatů, kterou doprovází prvořadý cíl posílit moc státu na úkor řešení lokálních konfliktů v odlehlé části světa. Mezinárodní vztahy a přeshraniční spolupráce mezi státy jsou odsunuty do pozadí a primární úloha náleží důrazu na vlastní existenci a zachování státní moci, která tak má mnohem blíže k případnému (státnímu) protekcionismu, neboť je tento vždy jen minimálně kritizován z řad opozičních politických stran a hnutí.²¹

Důraz na nastavení nových pravidel týkající se střelných zbraní nemusí být tedy jen snahou Unie upravit na území členských států podmínky nabývání a držení zbraní a střeliva, ale může být projevem vývoje vnitrostátní politiky států v současném mezinárodním systému, které rozpadem bipolárního rozdělení světa obecně tíhnou k důrazu na vnitrostátní politiku, který však kromě zmíněného protekcionismu může doprovázet i (bohužel) důraz na upevnění státní moci cestou eliminace vlastnictví a držby některých prostředků ochrany zdraví, života a majetku.

Použitá literatura

BREMMER, I. *Konec volného trhu: státní zásahy a jejich politická rizika*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2014, 203 s. Moderní dějiny. ISBN 978-80-7429-172-2.

JELÍNEK, J., J. IVOR et al. *Trestní právo Evropské unie a jeho vliv na právní řád České republiky a Slovenské republiky*. 1. vyd. Praha: Leges, 2015, 384 s. ISBN 978-80-7502-080-2.

SYLLOVÁ, J. aj. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-339-4.

TICHÝ, L. et al. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 953 s. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-333-2.

TOMÁŠEK, M. *Právní základy Evropské měnové unie*. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, 1999, 165 s. ISBN 80-902243-3-4.

Recenzenti:

doc. JUDr. Jan Kolouch, Ph.D., Policie ČR,
e-mail: jan.kolouch@atlas.cz

doc. JUDr. Vladimír Zoubek, CSc., Vysoká škola finanční a správní, Praha,
e-mail: vladimir@zoubkovi.net

²¹ BREMMER, I. *Konec volného trhu: státní zásahy a jejich politická rizika*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2014, s. 144.